

چارچوب محورهای

سند تحرک بخشی توسعه استان

نام محور اصلی: میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

مسئول محور: اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

ظرف اجراء: گروه کاری میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان

محورهای فرعی :

- 1- مرمت و بازسازی بناهای تاریخی با مشارکت بخش خصوصی
- 2- افزایش تولید صنایع دستی توام با تکمیل زنجیره تامین
- 3- تقویت گردشگری در استان بویژه گردشگری مقاومت ، سلامت ، تاریخی ، طبیعی
- 4- تعیین تکلیف بناهای تاریخی با مالکیت اوقاف جهت مرمت و بازسازی به منظور مشارکت عمومی - خصوصی
- 5- ساماندهی اماکن تاریخی وقفی آماده بهره برداری به منظور مشارکت عمومی - خصوصی

الف) مقدمه:

استان پهناور کرمان به دلیل موقعیت سوق الجیشی خود با توجه به قرار گرفتن در چهار راه تمدن های همجوار، و وجود نخستین سکونتگاه های انسانی از دیرباز و در ادوار مختلف از موقعیت و جایگاه بسیار ممتاز از نظر موارث فرهنگی، تاریخی و معنوی در بین سایر استان های کشور بوده است.

این استان از جهات گوناگونی نقش کلیدی در منطقه جنوب شرق کشور داشته، و به نوعی مرجع صنعتی، فرهنگی، سیاسی، کشاورزی دانشگاهی-علمی، مذهبی و سایر شاخص ها در میان استان ها محسوب می شود. پهناورترین استان کشور با مساحت ۱۸۳۱۹۳ کیلومتر مربع، و با داشتن سهم ۴ درصدی از کل جمعیت کشور، نهمین استان پرجمعیت کشور با جمعیت ۳۳۸۵۰۰۰ نفر به شمار می آید. پیشینه و تاریخ پر بار و مؤثر آن در تمدن بشری و بازتاب آن در دوره های مختلف تا به امروز، باعث بوجود آمدن گستره ی عظیمی از آثار بی نظیر و کم نظیر تاریخی، فرهنگی، و هنری گردیده، و از این رو همواردی و وجود سه میراث طبیعی، معنوی و مادی در کنار هم نقطه قوت جذب گردشگر استان کرمان است. عوامل انسان ساخت و طبیعت ساخت به عنوان عوامل اثرگذار اصلی در به وجود آمدن فضاهای تاریخی و طبیعی، جذب گردشگران و تولیدات متنوع صنایع دستی نقش اصلی و اساسی دارند. دلیل این ادعا وجود آثار شگرف و زیبای طبیعی و انسانی در استان پهناور کرمان از گذشته تا به امروز است، که آن را تبدیل به یکی از گنجینه های ارزشمند بشری نموده که بیانگر ارزش و جایگاه خاص این استان در پهنه ایران و جهان بوده، و اعتبار جهانی به آن بخشیده است.

شاخصه ی مهم استان در سال های اخیر تعدد و تنوع آثار ثبت جهانی (ده اثر با ۷ موضوعیت) با عناوین: کویرلوت، ارگ بم، باغ شاهزاده ماهان، روستای میمند شهر بابک، قنات های گوهر ریز جویبار، و قاسم آباد و اکبر آباد بم، کاروانسراهای گنجعلی خان کرمان، و چاه کوران راور و همچنین هنر ارزنده ی گلیم شیریکی پیچ در روستای جهانی دارستان سیرجان می باشد، علاوه بر موارد مذکور پتانسیل های بسیار زیاد دیگری برای ثبت جهانی در استان شناسایی و در دستور کار برای این منظور قرار گرفته اند.

علاوه بر آن وجود **۸۰۰۰** اثر تاریخی در استان، **۶۸۴** اثر میراث ملموس، **۱۱۷** اثر میراث ناملموس، و **۱۶** اثر طبیعی ثبت شده ملی، که از شاخص ترین آن ها می توان به ارگ راین، مجموعه گنجعلی خان، مجموعه وکیل، مساجد ملک و جامع، گنبد های جبلیه و مشتاقیه، طولانی ترین راسته بازار سرپوشیده جهان، آستانه شاه نعمت اله ولی ماهان، قلعه اردشیر و قلعه دختر، قلعه منوجان، و هزاران اثر تاریخی دیگر، همراه با کنارسندل به عنوان مهمترین نماد آغاز تمدن اشاره کرد، که نشان دهنده ی غنای تاریخی و تمدنی منحصربفرد این استان در منطقه و جهان می باشد.

میراث معنوی (ناملموس) کرمان در کنار میراث مادی، وجه برتر گردشگری آن قلمداد می شود. تنوع اقلیمی، فرهنگی، گویشی در این استان باعث رشد فرهنگی و در نتیجه جذب گردشگر فرهنگی و هنری گردیده است. در استان کرمان به جز قوم ترکمن همه اقوام ایرانی به نوعی حضور دارند و همین موضوع زمینه ساز بروز آیین ها و مناسک مختلف ملی، مذهبی، موسیقایی، نمایشی و رقص هایی شده که در کنار گستره ی قابل توجه خوراک و پوشاک، رنگین کمان فرهنگی آیینی ایران را منعکس می کنند.

در حوزه گردشگری واقعیت موجود، برخورداری از جذابیت های بی نظیر در ابعاد ملی و بین المللی در این استان می باشد. وجود مناطق گردشگری و جاذبه های طبیعی مانند کلات های شهداد، دره راگه، پارک ملی خبر، تخت سرتشتک، لاله زار، دلفارد، سیرج، هنزا، وجود **۲۰۰** روستای دارای پتانسیل گردشگری، **۱۰** روستای هدف، و **۴۱** منطقه نمونه گردشگری، تعداد قابل توجه خانه های بوم گردی به همراه تنوع فرهنگی، قومی و آیین های ویژه هر منطقه، تنوع آب و هوایی، وجود اقلیم های متفاوت چهار فصل در منطقه، اختلاف ارتفاع و در نتیجه **۱۳۸** نوع گیاه زراعی و باغی برای جذب گردشگری سبز و گردشگری کشاورزی، انواع گونه های جانوری، فسیل های مختلف کشف شده، انواع سنگ های معدنی صنعتی و تزئینی، مزیتی ویژه برای ایجاد و توسعه گونه های مختلف گردشگری و جذب گردشگران با علایق و سلیق مختلف می باشد.

وجود زیر ساختهای مناسب گردشگری مانند: وجود **۸۴۵** کیلومتر شبکه ریلی و عبور خط ریلی جنوب و شرق کشور از استان، وجود **۱۳۸۸** کیلومتر بزرگراه و **۱۷۴۴** کیلومتر راه اصلی، زیر ساخت اولیه برای سفر به استان و داخل استان را فراهم کرده. هم چنین وجود پنج فرودگاه فعال در استان، و راه اندازی خط پرواز خارجی مستقیم و صدور ویزای فرودگاهی در فرودگاه بین المللی آیت الله هاشمی رفسنجانی کرمان یکی از مهم ترین ویژگی های کرمان برای قرار گرفتن در کریدور پروازی بین المللی و پیوستن مستقیم به **۱۸۰** فرودگاه بزرگ جهان است. مزیت برتر استان کرمان نسبت به دیگر استان های ایران است.

در حوزه صنایع دستی و هنرهای سنتی، که تولیدات آن حاصل اندیشه و زیبایی شناسی ایرانی - اسلامی است که در طول سده های متوالی شکل گرفته و گسترش یافته اند و در قالب جِرف، صناعات و پیشه های کهن و سنتی از طریق آموزش استاد و شاگردی در استان به مرحله ظهور و ثبوت رسیده، و ماندگار شده اند.

وجود یک شهر جهانی، پنج شهر ملی و یک روستای ملی صنایع دستی: با عنوان های (صنایع دستی کرمان، گلیم شیریکی پیچ سیرجان، فرش راور، حصیربافی قلعه گنج، فیروزه شهر بابک، چاقوسازی راین)، و همچنین وجود **۱۰۴** رشته صنایع دستی، استادکاران و هنرمندان منحصربه فرد، و تولیدات متنوع و گسترده در این حوزه، به ویژه **۳۰** رشته شاخص که دارای حجم و گسترش تولیدات بیشتری بوده اند نظیر؛ مس چکشی، پته دوزی، قالی بافی، گلیم بافی، شال بافی، عریض بافی، حصیربافی، ترمه بافی، قلم زنی، چاقوسازی، سفال و سرامیک، زیورآلات سنتی، تولیدات چرمی دست دوز و غیره می تواند گوشه ای از نقش پررنگ صنایع دستی را برای این استان خصوصاً در زمینه اشتغال زایی و اقتصاد نشان دهد.

حوزه صنایع دستی و هنرهای سنتی استان طی برنامه های توسعه گذشته هدف خویش را بر گسترش آموزش هنر جوانان، افزایش تعداد هنرمندان و برپایی نمایشگاه های صنایع دستی، ملل، و استانها، و نیز مشارکت در نمایشگاه های بین المللی، و جانساز، نظر آکسس و غیره گذاشته که خدشختانه تا کنون، موفق بوده است.

ب) وضع موجود:

- ✓ تنوع آب و هوایی، وجود اقلیم های متفاوت چهار فصل در منطقه،
- ✓ وجود مناطق گردشگری و جاذبه طبیعی،
- ✓ تولید صنایع دستی متنوع و گسترده در کل استان،
- ✓ وجود دو منطقه ویژه اقتصادی فعال در سیرجان و ارگ جدید بم،
- ✓ سابقه تمدنی و تاریخی موثر در تمدن بشری و بازتاب آن در اماکن و ابنیه باستانی موجود،
- ✓ وجود پنج فرودگاه در سطح استان، وجود 903 کیلومتر شبکه ریلی: عبور خط ریلی شرق به مرکز کشور- جنوب به مرکز کشور، بندرعباس به مشهد و کشورهای قفقاز و وجود 1388 کیلومتر بزرگراه و یکهزار 744 کیلومتر راه اصلی.

ج) سیاست های کلی، برنامه آمایش سرزمین، احکام مرتبط برنامه هفتم و ... :

د) هدفگذاری: (بر اساس اسناد بالادست) برنامه آمایش، برنامه هفتم توسعه، قانون بودجه کل کشور و ... و شرایط و مقتضیات

(استان)

نام محور اصلی:

برنامه زمان بندی				هدف کمی	وضع موجود	شرح هدف	نام محور فرعی
1406	1405	1404	1403				
100	75	50	25	340 (اثر)	515756 مورد مرمت تا قبل از سال شروع برنامه - (66 مورد مرمت سال 1402)	این محور شامل مرمت ابنیه تاریخی- فرهنگی، و همچنین بافت های تاریخی- فرهنگی سطح استان می باشد.	حفاظت و ساماندهی آثار تاریخی- فرهنگی سطح استان
100	75	50	25	363 اثر ملی	817 اثر ثبت شده در فهرست آثار ملی، و 10 اثر ثبت شده با 7 موضوعیت در فهرست آثار جهانی (سال 1402: تعداد 39 مورد ثبت اثر ملی، و 2 مورد ثبت اثر جهانی)	شامل ثبت آثار در دو سطح ملی و جهانی می شود، که ثبت آثار ملی خود شامل آثار منقول، غیرمنقول، طبیعی، و ناملموس فرهنگی- تاریخی هستند.	ثبت آثار تاریخی - فرهنگی در سطوح ملی و جهانی
				5 اثر جهانی			

100	75	50	25	1300 نفر	<u>16500</u> نفر	افزایش ظرفیت انواع اقامتگاه های استان شامل ساخت و توسعه انواع هتل، هتل آپارتمان، مهمان پذیر، خانه مسافر، و بوم گردی ها در سطح استان می باشد	توسعه اقامتگاه های استان برای گردشگران داخلی و خارجی
100	75	50	25	2050000 قلم	20000000 قلم	افزایش کمی و کیفی انواع تبلیغات نرم افزاری و سخت افزاری جهت معرفی انواع جاذبه های گردشگری استان	تبلیغات و معرفی جاذبه های گردشگری استان
100	75	50	25	11230 میلیارد ریال	2200 میلیارد ریال	رشد ارزش صادرات و تجاری سازی محصولات صنایع دستی و برند سازی	صادرات صنایع دستی
100	75	50	25	10463 نفر	35000 نفر	افزایش تعداد شاغلان حوزه صنایع دستی	ایجاد اشتغال
100	75	50	25	12 اثر	30 اثر	افزایش تعداد مرمت آثار تاریخی تحت تملک اوقاف با همکاری و حمایت اوقاف	ساماندهی، مرمت و بهره برداری بناهای تاریخی با مالکیت اوقاف

ه) اهم ظرفیت‌ها و چالش‌ها:

ظرفیت‌ها:

- وجود آثار ممتاز و ماندگار تاریخی با ثبت جهانی در استان
- وجود مناطق طبیعی منحصر به فرد همانند کویر لوت با شهرت ملی و بین‌المللی
- قابلیت استفاده گردشگران و جهانگردان از مناطق طبیعی با 4 نوع اقلیم آب و هوایی در تمام ایام سال
- وجود 5 فرودگاه فعال در استان، با امکان توسعه پروازهای مستقیم بین‌المللی که اولین پرواز مستقیم به مقصد امارات سال جاری راه اندازی شد
- وجود آثار فراوان تاریخی و محوطه‌های باستانی در سطح استان
- جایگاه ممتاز استان به لحاظ تاریخی در بین سایر استان‌های کشور
- وجود رشته‌های تخصصی در دانشگاه‌های استان در رابطه با مرمت آثار تاریخی و جهانگردی
- قابلیت استفاده از جاذبه‌های اکوتوریستی مناطق بکر طبیعی و پارک‌های طبیعی در سطح استان
- وجود زیرساختار و شبکه حمل و نقل مناسب در سطح استان در ابعاد هوایی و زمینی
- توان مناسب خدمات اقامتی، رفاهی و پذیرایی در استان
- وجود امکانات ممتاز درمانی و بهداشتی در استان و نقش برتر در منطقه در جهت ایجاد گردشگری سلامت

چالش‌ها:

- ✓ مالکیت وقفی و خصوصی برخی از بناهای تاریخی استان،
- ✓ عدم بازاریابی مناسب در حوزه های صنایع دستی و گردشگری،
- ✓ عدم سرمایه گذاری جهت ایجاد بازارچه های صنایع دستی در سطح استان،
- ✓ عدم معرفی مناسب جاذبه های گردشگری در سطوح ملی و بین المللی،
- ✓ کمبود مراکز اقامتی در استان (بخصوص هتل های 4 و 5 ستاره)،
- ✓ تعداد کم رویداد های گردشگری در استان جهت معرفی آثار ثبتی غیر ملموس گردشگری،
- ✓ کمبود پیمانکاران و مشاوران متخصص و نیروی ماهر در حوزه مرمت میراث فرهنگی،

(و) پروژه ها:

شهرستان های محل اجرا	برنامه زمان بندی بر اساس درصد پیشرفت				مسئول یا فعالیت یا اقدام	شرح فعالیت (هدف کمی)	عمومی /خصوصی	پروژه (اقدامات متناسب)	دستگاه‌های همکار	مسئول محور	عنوان محور فرعی	ردیف
	1406	1405	1404	1403								
سطح استان	100	75	50	25	حوزه حفظ و احیاء معاونت میراث فرهنگی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری، و صنایع دستی	هر گونه اقدامی جهت افزایش مرمت، احیاء، و ساماندهی آثار فرهنگی- تاریخی سطح استان	عمومی / خصوصی	مرمت، حفاظت، و احیاء تعداد 340 اثر تاریخی شاخص (عناوین بناهای شاخص به پیوست گزارش)	شهرداری- اوقاف و امور خیریه- راه و شهرسازی- دهیاری ها	اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری، و صنایع دستی	حفاظت، مرمت، احیاء، و ساماندهی آثار تاریخی- فرهنگی سطح استان	1
سطح استان	100	75	50	25	حوزه ثبت و پژوهش معاونت میراث فرهنگی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری، و صنایع دستی	هر گونه اقدامی جهت افزایش ثبت آثار در فهرست آثار ملی و جهانی	عمومی / خصوصی	ثبت تعداد 363 اثر تاریخی- فرهنگی در فهرست آثار ملی ثبت تعداد 5 اثر تاریخی- فرهنگی در فهرست آثار جهانی (عناوین به پیوست گزارش)	مراکز علمی و پژوهشی، دانشگاه ها و پژوهشگاه ها	اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری، و صنایع دستی	ثبت آثار تاریخی- فرهنگی در سطوح ملی و جهانی	2
سطح استان	100	75	50	25	معاونت گردشگری اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری، و صنایع دستی	راه اندازی کارگروه های تخصصی برای همکاری و مشارکت سایر ارگان ها و دستگاه های مرتبط	عمومی / خصوصی	افزایش 1300 اقامتگاه برای گردشگران	بخش خصوصی و تمامی دستگاه های اجرایی همسو	اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری، و صنایع دستی	توسعه اقامتگاه های استان برای گردشگران داخلی و خارجی	3

سطح استان	100	75	50	25	گسترش قابل ملاحظه ی تبلیغات موثر نرم افزاری و سخت افزاری، با حوزه تبلیغات و بازاریابی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری، و صنایع دستی	عمومی / خصوصی	افزایش تبلیغات و معرفی جاذبه های گردشگری استان به شکل های مختلف به تعداد 2050000 عدد	بخش خصوصی و تمامی نهادها، و دستگاه های اجرایی همسو	اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری، و صنایع دستی	تبلیغات و معرفی جاذبه های گردشگری استان تبلیغات موثر، گسترش نقشه ، تابلوهای جاده ای جهت معرفی جاذبه های روستایی	4
سطح استان	100	75	50	25	رشد ارزش صادرات و تجاری سازی محصولات صنایع دستی و برند سازی اشخاص حقیقی و حقوقی و سایر دستگاههای اجرایی همسو در این حوزه بالاخص گمرک	عمومی	افزایش صادرات صنایع دستی استان تا رقم 11230 میلیارد ریال	سازمان ها و ادارات کل : بانک ها، برنامه و بودجه، وزارت خارجه، صنعت و معدن، اتاق بازرگانی	اداره کل میراث فرهنگی ، گردشگری و صنایع دستی	صادرات صنایع دستی	5

سطح استان	100	75	50	25	اداره کل میراث فرهنگی ، گردشگری و صنایع دستی کلیه دستگاههای اجرائی همسو	افزایش تعداد شاغلان حوزه صنایع دستی عمومی	ایجاد اشتغال در حوزه های مختلف صنایع دستی به تعداد 10463 نفر	کلیه دستگاههای اجرائی همسو	اداره کل میراث فرهنگی ، گردشگری و صنایع دستی	ایجاد اشتغال	6
سطح استان	100	75	50	25	اداره کل اوقاف و امور خیریه	مرمت و بهره برداری از 12 بنای تاریخی با مالکیت اوقاف عمومی	افزایش مرمت و ساماندهی بناهای تاریخی در مالکیت اوقاف به تعداد 12 بنا (عناوین بناهای شاخص به پیوست گزارش)	اداره کل میراث فرهنگی ، گردشگری و صنایع دستی	اداره کل اوقاف و امور خیریه	ساماندهی، مرمت و بهره برداری بناهای تاریخی با مالکیت اوقاف	7

برنامه زمان بندی بر اساس درصد پیشرفت				شرح فعالیت (هدف کمی)	عمومی خصوصی	شهرستان محل اجرا	نام پروژه	ردیف
1406	1405	1404	1403					
100	75	50	25	90	عمومی خصوصی	کرمان	1 مرمت، و ساماندهی ابنیه و بافت های تاریخی- فرهنگی شامل بازارها- موزه ها- کاروانسراها- خانه های تاریخی، ارگ ها، و ... (340 اثر)	
100	75	50	25	28	عمومی خصوصی	چیرفت		
100	75	50	25	44	عمومی خصوصی	بم		
100	75	50	25	44	عمومی خصوصی	سیرجان		
100	75	50	25	39	عمومی خصوصی	رفسنجان		
100	75	50	25	25	عمومی خصوصی	راور		
100	75	50	25	8	عمومی خصوصی	شهربابک		
100	75	50	25	4	عمومی خصوصی	ارزوئیه		
100	75	50	25	11	عمومی خصوصی	اسفندقه		
100	75	50	25	6	عمومی خصوصی	زرند		
100	75	50	25	7	عمومی خصوصی	کهنوج		
100	75	50	25	5	عمومی خصوصی	منوجان		
100	75	50	25	12	عمومی خصوصی	بافت		
100	75	50	25	7	عمومی خصوصی	کوهبنان		
100	75	50	25	6	عمومی خصوصی	راپر		
100	75	1	1	4	عمومی خصوصی	فاریاب		

100	75	50	25	450	خصوصی	کرمان
100	75	50	25	150	خصوصی	رفسنجان
100	75	50	25	105	خصوصی	سیرجان
100	75	-	30	70	خصوصی	جیرفت
100	75	40	-	55	خصوصی	بم
100	-	60	30	60	خصوصی	بافت
100	75	50	25	65	خصوصی	بردسیر
100	50	-	-	40	خصوصی	راور
100	-	-	-	15	خصوصی	ارزوئیه
100	-	-	-	20	خصوصی	کهنوج
100	-	-	-	15	خصوصی	قلعه گنج
100	-	50	25	65	خصوصی	زرند
100	-	50	-	50	خصوصی	شهربابک
100	-	50	-	30	خصوصی	کوهبنان
100	50	-	-	30	خصوصی	فهرج
-	100	-	-	15	خصوصی	نرماشیر
-	-	100	-	30	خصوصی	راپر
-	100	-	-	20	خصوصی	جازموریان
-	100	-	-	20	خصوصی	کشکوئیه

ایجاد و توسعه مجتمع ها و اقامتگاه های گردشگری استان

(بر اساس تعداد نفرات)

(افزایش ظرفیت 1300 نفر)

- لیست آثار تاریخی- فرهنگی استان قابل واگذاری به بخش خصوصی به منظور حفاظت، مرمت، و ساماندهی:

خانه بانک توکلی (کرمان)- کاروانسرای گورچوئی (زرند)- کاروانسرای گذار خانه سرخ (سیرجان)- کاروانسرای کبوترخان (رفسنجان)- خانه عامری (بم)- کاروانسرای سهرج (راور)- کاروانسرای هروز (راور)- خانه غفاری (کرمان)- مجموعه شرکت فرش- بازار قدیمی شهداد- تیمچه (کوهبنان)- خانه فخری (راور)- خانه صولت السلطنه (رابر)- کاروانسراهای چاه کوران- هندوها- چهارسوق- کبوترخان (رفسنجان)- بافت های تاریخی ماهان- راین- جوپار- ده میرزا- بیاض- تیکدر- گلزار- اسماعیل آباد- بهرامجرد- قناتغستان- قلعه منوجان

- ثبت آثار تاریخی- فرهنگی در فهرست ملی شامل:

آثار ملموس منقول (اشیاء ارزشمند موزه ای، کتب، اسناد، عکس ها)

آثار ملموس نامنقول (بناها- بافت های تاریخی- فرهنگی- محوطه های باستانی)

آثار طبیعی ارزشمند

آثار ناملموس فرهنگی (آداب و رسوم- هنرهای سنتی- فنون سنتی- غذاها و شیرینی های سنتی- گویش ها و ...)

- ثبت آثار در فرست آثار جهانی:

پنج اثر جهت ثبت در آثار جهانی شامل: 1- آستانه شاه نعمت اله ولی، 2- مسجد جامع کرمان، 3- دره راگه رفسنجان، 4- کنار صندل جیرفت، 5- هنر پته دوزی کرمان

- لیست بناهای تحت تملک اداره کل اوقاف کرمان به منظور حفاظت، مرمت، و احیاء:

1- بیمارستان مرسلین، 2- مقبره شاه نعمت الله ولی، 3- کاروانسرای جر، 4- کاروانسرای میرزا حسین خان، 5- امامزاده سید عبد الله نارتیج، 6- مسجد ملک، 7- مسجد جامع مظفری، 8- مسجد پامنار، 9- تکیه ته باغ الله، 10- مسجد گل مشکی، 11- بیمارستان نوریه، 12- حمام شیخ الاسلام